

מחלקת המחקר

תיבה 1: צעדי המדיניות הכלכלית בחוק ההסדרים ("התכנית הכלכלית") שאושרו במהלך התקופה הנסקרת ותרומתם להפחתת גירעון הממשלה בשנים 2003 - 2006¹

התרומה להפחתת הגירעון (כל שנה לעומת קודמתה)

מצטבר	2006	2005	2004	2003	הצעדים
					1. הפחתת הוצאות הממשלה
					(מיליוני ש"ח במחירי 2003)
					א. הפחתת עלות השכר במגזר הציבורי
					הפחתת השכר במגזר הציבורי ב-4 אחוזים במוצע, עד אמצע 2005. דחיית תשלום דמי ההבראה ומענקי היובל ב-2003 וב-2004 ²
0	0	-830	119	711	הקפאת קליטת עובדים בממשלה עד סוף 2006, שמשמעותה הפחתת מצבת כוח האדם באחוז אחד לשנה. פיטורים ופרישה-מרצון במגזר הציבורי: פיטורי אחוז אחד מהמועסקים בשנת 2003, יציאה לפרישה מוקדמת של 3 אחוזים מהעובדים האזרחיים (2 אחוזים ב-2003 ואחוז נוסף ב-2004) ³ .
207	69	69	69		ב. רפורמה בקרנות הפנסיה⁴
					ג. קיצוץ בתשלומי ההעברה⁵
					הפחתת קצבאות הנכות מעבודה השוואת קצבאות הילדים המשולמות עבור כל ילד, שמשמעותה הפחתה הדרגתית בקצבאות המשולמות בגין הילד השלישי והילדים שאחריו ⁶ .
921	210	130	900	-319	הפחתת מענק הלידה
1,930	-600	-700	-630	0	תיקון חוק אלמן ואלמנה
					הקיצוצים בקצבאות הביטוח הלאומי ב-2004. (ביטול הקיצוץ בקצבאות, שעליו הוחלט קודם לכן, נדחה ל-2007. הקיצוצים בקצבאות הילדים לא יבוטלו.)
					ד. שינויים בהשקעה בתשתיות
					תוספת של 500 מיליוני ש"ח לתשתית הכבישים בכל אחת מהשנים 2004-2007 ⁷ .
					ביטול התמיכה בתקציבי הפיתוח של הרשויות המקומיות צמצום ההשקעות בביוב
					ה. הפחתה של הוצאות הממשלה האחרות
					הפחתה אחידה בתקציב המדינה - קיצוץ רוחבי קיצוץ רוחבי נוסף מיוני 2003, כולל קיצוץ בתקציב הביטחון הפחתת תקציב משרד הביטחון
2,976				2,976	משרד החקלאות
1,700				1,000	משיכת דיבידנד מהקרן לנזקי טבע
0		1,000	1,000	-2,000	משרד התחבורה
20				20	צמצום הצטיידות באוטובוסים
0			-30	30	צמצום תקציב הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים
100				100	
40				40	

בנק ישראל

התרומה להפחתת הגירעון (כל שנה לעומת קודמתה) הצעדים

מצטבר	2006	2005	2004	2003	
					משרד הבריאות
23				23	הפחתת מיטות ומחלקות בבתי החולים
0			-105	105	הקשחת תכניות ההבראה לקופ"ח
30				30	צמצום האשפוז
35				35	צמצום האשפוז הגריאטרי
					משרד הדתות
50			20	30	הקטנת התמיכה במועצות הדתיות
55			0	55	שינוי הקריטריונים לתמיכה במוסדות הלימוד התורניים
					אחרים
30				30	צמצום הוצאות המחשוב של הממשלה
11				11	הפסקת השתתפות המדינה בתקציב רשות השידור
					קיצוץ בבסיס התקציב של החטיבה להתיישבות. ייעוד חלק
50			20	30	מתקציבה לפעילות בנגב
50			50	0	צמצום תקציב מינהל הסטודנטים מחו"ל
					ביטול קרן השיווק לחו"ל והפניית התמלוגים מהכנסותיה
103			50	53	בעבר להכנסות המדינה
20				20	צמצום פעילות המינהל לאזורי פיתוח
1,250			450	800	המרת תקציב המענקים לדירור במתן אשראי בתנאי השוק
150				150	הפחתת מענק האיוון לרשויות וייעולן
0		-70	70	0	הפחתת מימון המפלגות בבחירות לרשויות המקומיות
40			30	10	הפסקת פעילות של הלשכת הקשר "נתיב"
40				40	קיצוץ בתקציבי הכנסת ומשרד מבקר המדינה
27			20	7	הקטנת מספר השליחים המייצגים את המדינה בחו"ל
0		-11		11	ביטול השתתפות המדינה בתקציב החברה לכלכלה ותרבות
30			20	10	ביטול התכנית "זכות מלידה"
45				45	העלאת תעריפי המים
10				10	העלאת היטלי הפקת המים
9,968	-6	8	5,985	3,981	סך ההפחתות בהוצאות
					2. שינויי מיסוי⁸
-4,300	-300	-450	-2,300	-1,250	הקדמת ביצוע הרפורמה במס הכנסה
	0		550	-550	החזרת תקרות הביטוח הלאומי וביטוח הבריאות החל מ-2003.1.7
0	0	0	0	0	הקטנת תשלומי המעסיקים למוסד לביטוח לאומי (נטו)
1,100			550	550	צמצום הטבות מס אזוריות
100			75	25	ביטול פטורים ממס לעולים ולתושבים חוזרים ⁹
400			200	200	מס על הגרלות (ברוטו)
404			202	202	גביית מס בריאות מעקרות בית
200			100	100	צמצום הפטור ממס לנכות זמנית ⁹
168			84	84	מס של 8 אחוזים על העסקת עובדים זרים (למעט בענף הסייעוד)
1,928	-300	-450	-539	-639	סך כל השינויים במיסוי
					מזה: צעדי מס חדשים (ללא הרפורמה במס והקדמת
2,372	0	0	1,211	1,161	ההחזרה של תקרות הביטוח הלאומי)
8,040	-306	-442	5,446	3,342	סך כל השפעתה של התכנית הכלכלית להפחתת הגירעון

מחלקת המחקר

- 1 התכנית הכלכלית כוללת, נוסף על צעדים המנויים להלן, מספר צעדים חשובים, שהשפעתם על תקציב הממשלה אינה ניתנת לכימות מדויק. אלה העיקריים שבהם: עיגון הוראת השעה בדבר הצעות חוק פרטיות כהוראת קבע, ביטול או דחיית הביצוע של מספר חוקים פרטיים, רפורמה במשק החשמל, פתיחת שוק התקשורת לתחרות והקמת רשות תקשורת וכן סעיפי האכיפה הכלכלית (סעיפים 82-85 של "חוק ההסדרים") - פיקוח וענישה על מקבלי הטבות במירמה, הגברת האכיפה, הגבייה והעונשין בתחומי המיסוי, מתן סמכות לממשלה לקזז חובות מתשלומיה לגופים נתמכים, פיקוח ואכיפה של דיני התכנון והבנייה ודיני המקרקעין. נוסף על אלו הוחלט גם על הורדת שכר הלימוד באוניברסיטאות ב-3 אחוזים בלבד (לעומת שיעור גבוה יותר על פי המלצות ועדת וינוגרד) ועל הקטנת התמיכה בתלמידי הישיבות בני 23 ומעלה.
  - 2 החישוב כולל הפחתה בשיפויים לגופים שונים, ובפרט לקופות החולים, בהתאם להפחתת השכר, וכן תמלוגים שישולמו על ידי רשויות שונות בעקבות החיסכון, ומאידיך את ההפחתה בתקבולי המס בשל הפחתת השכר.
  - 3 חישוב החיסכון בתקציב מניח כי הנפגעים מהמגזר הציבורי ייקלטו במגזר העסקי, וכי העובדים היוצאים לפרישה מוקדמת לא יוחלפו. ההשפעה הגדולה של צעד זה על הגירעון בשנת 2004 נובעת מתשלום פיצויי פיטורין חד-פעמיים ב-2003.
  - 4 השפעת הרפורמה בפנסיה על תקציב הממשלה נובעת מצד אחד מהירידה בתשלומי הריבית בגלל הפסקת ההנפקה של איגרות חוב מיועדות ומצמצום התמיכה הישירה בקרנות הפנסיה, ומהצד האחר - מההפרשה לקרן לסבסוד הקרנות הוותיקות. הרפורמה בפנסיה כוללת גם צעדים חשובים נוספים, שהשפעתם הישירה על גירעון הממשלה זניחה, אך תהיה להם השפעה ניכרת על קרנות הפנסיה עצמן, על המבוטחים, ואולי גם על הצורך של הממשלה לכסות את גירעונותיהן בעתיד. בקרנות הפנסיה הוותיקות הגירעונית: גביית דמי ניהול של 2 אחוזים בממוצע (הפחתת הפנסיה) והעלאה הדרגתית של ההפרשה ל-20.5 אחוזים; בפנסיה התקציבית: ניכוי 2 אחוזים מהשכר של מקבלי פנסיה תקציבית - אחוז אחד ב-2004 ושני אחוזים החל מ-2005; בקרנות הפנסיה החדשות: הבטחת הקרן הריאלית לחוסכים.
  - 5 נוסף על הקיצוץ בגובה הקצבאות נקבע כי הן לא יעודכנו עד 2007. השפעת הקפאה זו אינה כלולה בחישוב לעיל.
  - 6 הפחתת גובה קצבאות הילדים מתקזזת עם ביטול הכוונה להפחית את הקצבאות למי שלא שירתו "שירות מזכה" ("קצבאות יוצאי צבא")
  - 7 במקביל קוצץ תקציב התשתיות בסכום גבוה יותר במסגרת הקיצוצים האחידים של הוצאות הממשלה ("הקיצוצים הרוחביים"); משמע שסכום ההוצאה על תשתיות בתקציב המתוקן יהיה נמוך מאשר ללא התכנית הכלכלית.
  - 8 שינויי המיסוי הם לעומת החוקים שהיו בתוקף בעת אישור התכנית הכלכלית.
  - 9 על פי אומדני משרד האוצר.
- המקור: עדי ברנדר וקובי ברוידא, מחלקת המחקר של בנק ישראל: "השפעת התכנית הכלכלית על תקציב הממשלה בשנים 2003-2008" (פורסם באתר בנק ישראל באינטרנט).